

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวรรณกรรมเกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนชนบทของกิมหลัน มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมคนไทยเชื้อสายจีนชนบทในวรรณกรรมของกิมหลัน และเพื่อวิเคราะห์กลวิธีการเขียนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนชนบทของกิมหลัน สรุปผลได้ดังนี้

ภาพสะท้อนสังคมคนไทยเชื้อสายจีนชนบทในวรรณกรรมของกิมหลัน ได้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพความเป็นอยู่ของคนไทยเชื้อสายจีนชนบทส่วนมากมีชีวิตอย่างยากจน และยากลำบาก ในยุคสมัยที่คนจีนได้อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย พวกคนจีนเหล่านั้นส่วนมากได้อพยพเข้ามาและอาศัยอยู่ในประเทศเพื่อหนีภัยสงครามและความอดอยากยากแค้น เมื่อมาสู่ประเทศไทยในครั้งแรก คนจีนเหล่านั้นมีชีวิตอย่างยากจนและยากลำบาก ได้พบปัญหาต่าง ๆ มากมาย ความยากจนและลำบากจึงเป็นสิ่งที่ต้องเผชิญชีวิตอย่างกล้าหาญสำหรับคนจีนเหล่านั้น หลังมีลูกมีหลานเป็นคนไทยเชื้อสายจีนในประเทศไทยแล้ว ครอบครัวของคนไทยเชื้อสายจีนส่วนมากยังหลีกเลี่ยงหนีความยากจนยากลำบากไม่ได้ ยังคงไม่สามารถสร้างตัวเองได้เพราะขาดทุนจากการค้าขาย จึงต้องเผชิญกับความยากจนและยากลำบากอยู่เช่นเดิม

แม้ว่าคนไทยเชื้อสายจีนชนบทส่วนมากมีชีวิตอย่างยากจน และยากลำบาก แต่พวกเขาไม่ได้ท้อแท้ใจ ต่างคนต่างก็มีวิธีการของตนในการทำมาหากินเพื่อที่จะได้ให้ชีวิตก้าวหน้าต่อไป คนไทยเชื้อสายจีนชนบทมีวิธีการทำมาหากินหลาย ๆ อย่าง แต่วิธีการทำมาหากินเป็นหลักมี ๓ อย่าง คือ การค้าขาย การรับจ้าง และการเลี้ยงสัตว์ โดยเฉพาะด้านการค้าขาย คนไทยเชื้อสายจีนชนบทนิยมค้าขายมาก ไม่ว่าจะเป็นการค้าขายสินค้าใหญ่หรือสินค้าเล็ก พวกเขามีความรู้สึกรักภูมิใจกับอาชีพค้าขาย เพราะการค้าขายช่วยให้ตั้งตัว และมีฐานะดีขึ้นได้ นอกจากการค้าขาย คนไทยเชื้อสายจีนชนบทส่วนใหญ่มีชีวิตยากจนและลำบาก ขาดทุนจากการค้าขาย จึงไปรับจ้างทำงานกับคนอื่น เพื่อเก็บเงินเป็นค่าใช้จ่ายในชีวิต และเก็บเงินเป็นทุนเพื่อค้าขาย การรับจ้างคนอื่นก็เป็นวิธีการทำมาหากินอีกอย่างหนึ่งสำหรับคนไทยเชื้อสายจีนชนบท การเลี้ยงสัตว์ก็เป็นวิธีการทำมาหากินอีกอย่างของคนไทยเชื้อสายจีนชนบท คนไทยเชื้อสายจีนชนบทส่วนหนึ่งเลี้ยงสัตว์ในบ้าน สัตว์ที่เลี้ยงส่วนมากมี หมู ไก่ และเป็ดเลี้ยงไว้กินในบ้านและเพื่อขายเป็นรายได้เพิ่มขึ้น จึงช่วยปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น

ด้านการแต่งงาน ผู้ใหญ่คนไทยเชื้อสายจีนชนบทนิยมให้ลูกหลานแต่งงานเร็ว อายุการแต่งงานประมาณ ๑๕-๒๕ ปี เมื่อเห็นว่าลูกหลานโตเป็นหนุ่มเป็นสาวแล้ว ผู้ใหญ่ในครอบครัวก็รีบให้พวกเขาแต่งงาน แล้วสร้างครอบครัวสำหรับพวกเขาเอง ผู้ใหญ่อยากเห็นลูกหลานมีครอบครัวที่สมบูรณ์ จะได้หมดห้วง เมื่อคนไทยเชื้อสายจีนชนบทเลือกคู่ครอง เงื่อนไขการเลือกคู่ครองสำหรับคนไทยเชื้อสายจีนชนบท คือ คู่ครองที่เลือกต้องไม่มีนิสัยแย่ อย่างสูบบุหรี่ กินเหล้า และเล่นการพนัน ต้องมีนิสัยดี ๆ เช่น ขยัน ประหยัด กตัญญู และซื่อสัตย์ เป็นต้น โดยเฉพาะนิสัยขยัน นับได้ว่าเป็นเงื่อนไขหลักของการเลือกคู่ครอง

คนไทยเชื้อสายจีนชนบทนิยมมีลูกหลานจำนวนมาก และนิยมได้ลูกชายมากกว่าลูกสาวเพื่อสืบตระกูลและช่วยทำมาหากินแบ่งเบางานของครอบครัว การมีลูกหลานถือว่าเป็นมงคลและโชคดีสำหรับครอบครัว จำนวนลูกหลานยิ่งมากก็ถือว่าเป็นมงคลและโชคดีมาก ๆ ทำให้ครอบครัวและแซ่เดียวกันมีขนาดใหญ่ ทุกคนในครอบครัวหรือแซ่เดียวกันจะได้พึ่งพาอาศัยกัน จะได้ไม่ถูกคนอื่นรังแก ดังนั้นครอบครัวของคนไทยเชื้อสายจีนชนบทนิยมมีลูกหลานจำนวนมาก ทั้งลูกชายและลูกสาวด้วย จำนวนลูกหลานของคนไทยเชื้อสายจีนชนบทปกติคือ ๔ คน หรือมากกว่า ๔ คน นอกจากนี้ ถ้าลูกหลานเป็นผู้หญิง ต้องแต่งงานตามสามีไป สำหรับลูกหลานที่เป็นผู้ชายจะได้ช่วยกันทำมาหากินและแบ่งเบางานของครอบครัว ดังนั้นคนไทยเชื้อสายจีนชนบทนิยมมีลูกหลานเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง

ด้านสถานะทางเพศ ผู้ชายมีสถานะสูงกว่าผู้หญิงในสังคมคนไทยเชื้อสายจีนชนบท คนไทยเชื้อสายจีนชนบทยังคงดำเนินชีวิตแบบเพศชายมีสถานะสูง มีค่านิยมให้ผู้ชายเป็นผู้นำ มีอำนาจมากในครอบครัว มีความสำคัญมากต่อครอบครัว แต่ละคนในครอบครัวต้องพึ่งพาอาศัยผู้ชาย ถ้าหากครอบครัวไหนไม่มีผู้ชาย หรือสูญเสียผู้ชายไป ครอบครัวนั้นคงจะมีชีวิตลำบาก และทุกข์ยากด้วย ในสังคมและวัฒนธรรมจีนดั้งเดิมผู้หญิงมีฐานะที่ต่ำกว่าผู้ชาย และมักจะถูกผู้ชายดูถูกหรือเหยียดหยามอยู่เสมอ เนื่องจากมีกำลังที่อ่อนแอกว่าหรือมีฐานะทางด้านเศรษฐกิจที่จำต้องพึ่งพาผู้ชาย ผู้หญิงยังคงไม่ได้รับความสำคัญจากสังคม ผู้หญิงยังคงถูกผู้ชายดูถูกเหยียดหยาม ความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงกับผู้ชายไม่มีความยุติธรรม ความคิดหรือจิตสำนึกแบบนี้ถูกถ่ายทอดสืบต่อให้คนไทยเชื้อสายจีนชนบทที่เป็นลูกจีนมาอย่างต่อเนื่อง

แม้ว่าสภาพความเป็นอยู่ของคนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่มีชีวิตอย่างยากจน และยากลำบาก แต่พวกเขายังใช้คุณธรรมความดีเพื่อเผชิญกับชีวิตอันยากลำบาก คุณธรรมที่มี เช่น ขยัน ประหยัด กตัญญู ซื่อสัตย์ และอดทน คนไทยเชื้อสายจีนชนบทมีความขยัน พวกเขาทำงานหาเช้ากินค่ำ บางคนแม้ว่าอายุมากแล้วก็ยังสู้งานไม่หยุด พวกเขาทำมาหากินอย่างขยันหมั่นเพียร เพื่อปรับปรุงชีวิตให้ดีขึ้น เพื่อตั้งตัว สร้างฐานะ นอกจากคนไทยเชื้อสายจีนชนบทจะขยันทำกิจการงานทุกชนิด ไม่เลือก

งานไม่เกียจงานแล้ว ยังทำให้พวกเขามีนิสัยประหยัด เพื่อเพิ่มรายได้ เพื่อเก็บเงินสร้างฐานะ เพื่อปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น คนไทยเชื้อสายจีนชนบทได้สืบทอดคุณธรรมด้านความกตัญญู กตเวทิจากบรรพบุรุษที่อพยพจากประเทศจีนมาเป็นอย่างดี คนไทยเชื้อสายจีนชนบทมีความกตัญญู กตเวทิต่อปู่ ย่า ตา ยายหรือคุณพ่อคุณแม่ เพื่อตอบแทนบุญคุณของผู้ใหญ่ในครอบครัว คนไทยเชื้อสายจีนดำรงชีวิตอย่างซื่อสัตย์สุจริต เพราะว่าคุณสมบัติสำคัญมากในการดำรงชีวิต ไม่ว่าจะเป็นด้านการประกอบอาชีพ การปฏิบัติตัว การจัดการเรื่องราว และการคบกับคนอื่น ความซื่อสัตย์สุจริตจึงเป็นคุณธรรมที่สร้างความงามความดีให้ตนได้

ด้านตำแหน่งหน้าที่ของสะใภ้จีน สะใภ้จีนแต่งงานกันสามคนจีนแล้ว ต้องไปอาศัยอยู่กับครอบครัวสามี รวมทั้งปู่ ย่า พ่อ แม่ และพี่ น้องของสามีด้วยกัน ตำแหน่งหน้าที่หลักของสะใภ้จีนในครอบครัวจีน คือ ทำงานรับใช้สามีรวมทั้งพ่อ แม่ของสามีไปตลอดชีวิต เหมือนทาสของครอบครัวสามี กิจกรรมที่ต้องทำทุกวันคืนต้องตื่นแต่เช้ามีดทำงานบ้าน ทำอาหาร ซักผ้า ล้างจาน ทำความสะอาดบ้าน เป็นต้น

ด้านการศึกษาสำหรับผู้หญิง คนไทยเชื้อสายจีนชนบทไม่ให้ความสำคัญกับความรู้ ไม่นิยมให้ลูกเรียนหนังสือ ให้ช่วยกันทำมาหากิน และแบ่งเบางานบ้าง แม้ว่าบางคนได้ไปเรียนหนังสือก็เรียนพอแค่อ่านออกเขียนได้เท่านั้น โดยเฉพาะผู้หญิงจะไม่ได้เรียนหนังสือเหมือนผู้ชาย ยิ่งเป็นครอบครัวที่ยากจนและลำบาก ผู้หญิงคนไทยเชื้อสายจีนชนบทไม่ได้เรียนหนังสือ หรือเรียนหนังสือถึงแค่ ป. ๔ เท่านั้น

ด้านการดื่มชา คนไทยเชื้อสายจีนชนบทชอบกินน้ำชาจนกลายเป็นนิสัย คนจีนที่อพยพเข้ามาอาศัยในประเทศไทยได้นำเอาวัฒนธรรมจีนดั้งเดิมเข้ามาอาศัยอยู่ด้วยเกือบทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะวัฒนธรรมการกินน้ำชา นอกจากปกตินิยมกินน้ำชาในงานสำคัญหรือเทศกาลที่สำคัญของคนไทยเชื้อสายจีนชนบทจะมีน้ำชามารับแขกด้วย

ด้านเทศกาลตรุษจีน เทศกาลตรุษจีนถือเป็นเทศกาลหรือประเพณีที่สำคัญที่สุดของคนไทยเชื้อสายจีนชนบท ในเทศกาลตรุษจีนคนไทยเชื้อสายจีนชนบททุกคนจะหยุดทำงานจะได้พักผ่อนบ้าง การเซ่นไหว้เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญสำหรับฉลองเทศกาลตรุษจีน วันไหว้เป็นวันตรุษจีนหรือวันปีใหม่ของชาวจีน เพื่อแสดงความขอบคุณสิ่งดี ๆ ที่ได้รับในปีก่อนและอธิษฐานขอพรที่ดีในปีหน้าจากพระด้วยวิธีการเซ่นไหว้ ของเซ่นไหว้มีหมู ไก่ เป็ดเป็นหลัก ในวันจ่าย คนในครอบครัวรวมกันหมดและกินข้าวด้วยกัน ผู้ใหญ่ได้แบ่งอั่งเปาให้ลูกหลาน เพื่อจะได้มีสิริมงคลในชีวิต ในเทศกาลตรุษจีน มีกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย เช่น เซดสิงโต เซดมังกร เป็นต้น เพื่อเพิ่มบรรยากาศการเฉลิมฉลอง คนไทยเชื้อสายจีนชนบทก็ยังรักษาประเพณีเหล่านี้ไว้

กลวิธีการเขียนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนชนบทประเภทสารคดี ได้วิเคราะห์ การตั้งชื่อเรื่อง การเปิดเรื่อง การเสนอเรื่อง การปิดเรื่อง และการใช้ภาษา ด้านการตั้งชื่อเรื่อง วิธีที่เด่นที่สุด คือ การตั้งชื่อเรื่องแบบตรงไปตรงมา ตามสาระสำคัญของเรื่อง ซึ่งทำให้ผู้อ่านเข้าใจง่าย ด้านการเปิดเรื่องในการเขียนสารคดีของกิมหลันมี ๕ วิธี คือ การเปิดเรื่องแบบบรรยาย แบบคำพูด แบบคำถาม แบบพรรณนา และแบบพูดคุยกับผู้อ่านโดยตรง ด้านการเสนอเรื่อง การเสนอเรื่องให้น่าสนใจ ด้วยการนำเสนอความเศร้า ความทุกข์ และความลำบากของตัวละคร ทำให้ผู้อ่านสงสารตัวละคร ด้านการปิดเรื่อง มีกลวิธีเขียนปิดเรื่องทั้งหมด ๓ วิธี คือ การปิดเรื่องด้วยการแสดงความรู้สึก ด้วยบทสนทนา และการใช้วิธีย้ำเนื้อหาหลักของเรื่อง ใช้วิธีสรุปเหตุการณ์ ใช้การสรุปความ และใช้วิธีทิ้งท้าย ด้านการใช้ภาษา แบ่งออกเป็นการใช้คำและสำนวน และการใช้โวหาร การใช้คำและสำนวนในงานเขียนสารคดีของกิมหลันมีลักษณะ ๒ ประการ คือ การใช้คำและสำนวนได้ชัดเจน การใช้คำและสำนวนได้เหมาะสม ด้านการใช้โวหารมีการใช้โวหาร ๓ ชนิด คือ บรรยายโวหาร อธิบายโวหาร และพรรณนาโวหาร โดยใช้โวหารหลัก คือ การบรรยายโวหาร

กลวิธีการเขียนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนชนบทประเภทบันเทิงคดีของกิมหลัน ด้านแนวคิดสำคัญของเรื่อง กิมหลันได้นำเสนอแนวคิดด้านการปลุกฝังคุณธรรม ๓ ประการ คือ ขยัน ประหยัด และกตัญญู ส่วนโครงเรื่อง ด้านการเปิดเรื่อง มีการเปิดเรื่องด้วยการบรรยายตัวละคร การบรรยายเหตุการณ์ และการบรรยายฉาก ด้านความขัดแย้งในเรื่อง มีความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ และความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม ด้านการคลี่คลายเรื่อง มีการคลี่คลายเรื่องได้อย่างน่าสนใจ ด้วยการนำเสนอตัวละครคนไทยเชื้อสายจีนในชนบทไม่ยอมแพ้ต่อความยากจนและความลำบาก พวกเขาขยันทำกิจการงานทุกชนิด ไม่เลือกงาน ไม่เกียจงานเพื่อเก็บเงินไว้ใช้จ่ายในชีวิต และตั้งตัว พวกเขาต่อสู้กับความยากจนและยากลำบากอย่างกล้าหาญ ใช้ชีวิตอย่างขยันหมั่นเพียร ประหยัด อดทน และเข้มแข็ง ด้านการปิดเรื่อง มีการปิดเรื่องแบบโศกนาฏกรรม แบบสุขนานุกรม และแบบทิ้งไว้ให้คิด

๕.๒ อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ภาพสะท้อนและกลวิธีการเขียนของคนไทยเชื้อสายจีนชนบทในวรรณกรรมของกิมหลัน ได้พบว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทมีทั้งด้านที่เหมือนกัน และมีด้านที่แตกต่างกับคนไทยเชื้อสายจีนในเมือง ด้านที่เหมือนกัน คือ มีนิสัยขยัน ประหยัด กตัญญู กตเวทิตะ และอดทน ชอบกินน้ำชา ให้ความสำคัญและความสนใจกับเทศกาลตรุษจีน เป็นต้น ด้านที่แตกต่างกัน คือ คนไทยเชื้อสายจีนชนบทมีชีวิตยากจนและยากลำบากกว่าคนไทยเชื้อสายจีน

ในเมือง คนไทยเชื้อสายจีนในเมืองมีส่วนน้อยที่มีชีวิตร่ำรวยเป็นเศรษฐี เพราะว่ามีชีวิตยากจน และยากลำบาก จึงทำให้คนไทยเชื้อสายจีนชนบทต้องขยันทำงาน วิธีการทำมาหากินที่เป็นหลักสำหรับคนไทยเชื้อสายจีนในเมือง มี ๒ อย่าง คือ ค้าขาย และรับจ้างคนอื่น แต่วิธีการทำมาหากินที่เป็นหลักสำหรับคนไทยเชื้อสายจีนชนบท นอกจากค้าขาย และรับจ้างคนอื่นแล้ว ยังมีอีกอย่างหนึ่ง คือ เลี้ยงสัตว์ เพราะว่ามีพื้นที่ในชนบทกว้างใหญ่กว่าเมือง จึงเลี้ยงสัตว์เพื่อช่วยหารายได้เพิ่มขึ้น

ภาพสะท้อนคนไทยเชื้อสายจีนชนบทในวรรณกรรมของกิมหลัน ได้สะท้อนภาพความยากจน และยากลำบาก การวิจัยนี้สอดคล้องกับการวิจัยของสติกูล พิทักษ์นิติกร (๒๕๕๒ : บทคัดย่อ) ที่พบว่า “ปัญหาของสังคมชนบทไทยในยุคแรก ๆ ซึ่งได้สะท้อนอยู่ในเรื่องสั้นเกี่ยวกับชาวนาไทยของวรรณกรรมภาษาจีนในประเทศไทย โดยอธิบายให้เห็นอย่างชัดเจนถึงความยากจน ความลำบากของสังคมชนบท ชีวิตความเป็นอยู่ที่ลำบาก ทุกข์ยาก และทุกข์ทรมานจากการกดขี่ข่มเหงในรูปแบบต่าง ๆ ของเกษตรกรชาวไทยที่สะท้อนอยู่ในเรื่องสั้นเหล่านี้”

ผลการวิจัยด้านภาพสะท้อนเป็นไปตามสมมุติฐานข้อ ๑ คือ ภาพสะท้อนสังคมของคนไทยเชื้อสายจีนชนบทมีการดำเนินชีวิต และความเป็นอยู่ที่แตกต่างจากชีวิตในเมือง คือ มีชีวิตอยู่อย่างยากจนและลำบาก แต่ไม่ยอมแพ้ง่าย ๆ ยังคงใช้ชีวิตอย่างขยันหมั่นเพียร ประหยัด อดทน และเข้มแข็ง

กลวิธีการเขียนสารคดี มีการตั้งชื่อเรื่อง การเปิดเรื่อง การเสนอเรื่องและการปิดเรื่อง กลวิธีการเขียนที่โดดเด่นที่สุด คือ การเสนอเรื่องที่น่าสนใจ ด้วยการนำเสนอความเศร้า ความทุกข์ และความลำบากของตัวละคร ทำให้ผู้อ่านสงสารตัวละคร เนื่องจากตัวละครเป็นคนจริงมาจากชีวิตจริง และประสบการณ์จริง

กลวิธีการเขียนบันเทิงคดี ส่วนโครงเรื่อง มีการเปิดเรื่อง ความขัดแย้งในเรื่อง การคลี่คลายเรื่อง และการปิดเรื่อง เฉพาะที่เด่นที่สุดของโครงเรื่อง คือ การเสนอความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม คือ การที่คนไทยเชื้อสายจีนในชนบทต้องต่อสู้กับสิ่งแวดล้อมที่ยากจน และยากลำบากในชนบท ทำให้ผู้อ่านตระหนักในความกล้าหาญ และจิตใจที่เด็ดเดี่ยวแน่วแน่ของคนไทยเชื้อสายจีนชนบท อีกทั้งได้ปลุกฝังคุณธรรมความขยัน และการประหยัดแก่ผู้อ่าน

ผลการวิจัยด้านกลวิธีการเขียนเป็นไปตามสมมุติฐานข้อ ๒ คือ กลวิธีการเขียนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับคนไทยเชื้อสายจีนชนบทของกิมหลันนั้น ใช้กลวิธีการเขียนที่สนุกสนานทุกองค์ประกอบต่างๆของเรื่อง เช่น การเปิดเรื่อง การปิดเรื่อง และทัศนของนักเขียน เป็นต้น

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๑. ควรวิเคราะห์ภาพสะท้อนคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มอื่นในวรรณกรรมของกิมหลัน
๒. ควรวิเคราะห์ภาพสะท้อนคนไทยเชื้อสายจีนในวรรณกรรมของนักเขียนคนอื่น
๓. ควรวิเคราะห์ลักษณะและวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในชนบทจากการลงเก็บข้อมูลภาคสนามในชุมชนที่คนไทยเชื้อสายจีนชนบทอาศัยอยู่ในสังคมไทยปัจจุบัน

